

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. VIII. Quid circa leges Ecclesiasticas possint Prælati Episcopo inferiores?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

§. VIII.

Quid circa leges Ecclesiasticas possint
Prælati Episcopo inferiores?

534. **P**RO respons. not. 1. hinc nomine *Prælati*, secundum Canones venire Abbates, Decanos, Præpositos, Archidiaconos, & Archipresbyteros; sic Fagnanus c. *ut Abbates*, de ætate, & qualitate, n. 14. Dixi *Decanos*, nimirum in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis; non alios, ut patebit ex n. 535. Not. 2. Collegia Ecclesiarum non Cathedralium, similesque communitates Ecclesiasticas inferiores, non posse facere statuta in rebus majoribus, siue gravioribus sine consensu Episcopi; posse verò in minoribus, sic tamen, ut habeant solam vim pacti, & conventionis, ut dictum supr. Etsi autem alicubi, ex consuetudine, Rectores Ecclesiarum secularium dicantur *Abbates*, ut notat Fagnan. *cit. in c. Ex transmissa, de renuntiat. n. 2.* *Abbas* tamen propriè est caput Monasterij Monachorum, quamvis etiam reperiantur Abbates seculares. Abbates autem, qui habent proprium territorium cum jurisdictione quasi Episcopali exclusis Episcopis, veniunt appellatione *diacesani*, secundum Panormit. in *Clement. Diacesanis*, de Vita, & honest. Cleric. Et in locis sibi pleno jure subjectis *quoad jurisdictionem* sunt similes Episcopis, c. *Constitutis*, de appellat. & c. *Translato*, de Constitut. Et ideo in suis territorijs tum ipsi, tum alij Prælati inferiores, pro suis possunt condere leges Ecclesiasticas, si obtineant jurisdictionem, quasi Episcopalem; Pirrhing. de Constitut. n. 4. Quare quoties agitur de his, quæ sunt *jurisdictionis*, esto fiat mentio *de Episcopo*, idem intelligitur de quocunque alio Prælato inferiore, qui habet jurisdictionem quasi Episcopalem; sic Abbas in c. *Sicut uxore, de excess. Prælat. n. 3.* Hinc etiam nomine *Ordinarij* veniunt inferiores Prælati institutionem habentes, ut dicit Gloss. in c. *Ordinarij*, V. *Locorum, de offic. ordin. in 6.* & Fagnan. in c. *Tua*, de Cleric. non resident.

535. Not. 3. *Decanum* esse honorabiliorem de Capitulo, ut notat Fagnan. c. *ut Abbates, de ætat. & qualit. n. 20.* non esse tamen de Capitulo, nisi etiam sit *Canonicus*, vel id habeat consuetudo; quia di-

gnitates non sunt de Capitulo, e. *Novit, c. quanto*, de concess. præbend. Decanatus autem dignitas est; at intellige non de *Decanis ruralibus*, sed de his, qui tales sunt in Ecclesijs Collegiatis, vel Cathedralibus, ut notat Fagnanus in c. *ut Abbates, cit. n. 23. & notavimus supr.*

Not. 4. Prælatos ordinum Regularium, respectu suorum sibi subditorum, posse condere leges, & statuta, juxta modum in regula præscriptum, & consuetudines, ac Privilegia, ita Suarez l. 4. *de legibus, c. 6. n. 21.* Cæterum in Communitatibus Regularibus non solum est potestas, ex vi voti obedientiæ, & traditionis, quam quis facit, sui traditione ad se gubernandum; sed etiam concessa, à Summo Pontifice ad subditos juxta regulæ præscriptum gubernandos; ita Suarez *loco cit.* Innocentius in c. *In singulis*, de statu Monach. In quo autem resideat hæc jurisdictio, pendet à particularibus Religionum statutis. Jus regulare aliqui distinguunt in naturale, & positivum. *Naturale* est, quod sequitur ex natura voti Religiosi, & sui ipsius traditione, atque mancipatione, atque ex natura ipsius statûs Religiosi, quem plurimæ obligationes ex natura rei consequuntur: quamvis enim ejusmodi statûs susceptio voluntaria, & libera, omnino sit, ubi tamen quis illum assumpsit ad plurima per se, & ex natura rei obligatur, ad quæ prius non obligabatur, quod in omnibus officijs, & statibus reperitur. Hoc igitur voco naturale Regulare, quod quale sit, explicatâ naturâ religionis, & votorum religioni substantialium, innotescet.

Jus regulare positivum est, quod plurima, quæ jus naturale non præscribit Religiosis facienda, sancit, vel fieri vetat, quod iterum duplex est, unum Pontificium & commune, quod omnibus Religiosis servandum imponitur ab Ecclesia, vel in Cõcilijs, vel in Pontificum rescriptis, ex quibus tamen aliqua communia sunt omnibus Religiosis; alia verò quibusdam ordinibus, aut congregationibus peculiariter imposita: alterum jus regulare positivum singulis Ordinibus Religiosis privatim, & proprium, est pro religionum diversitate, quæ ex fine proximo, medijs, & varijs observationibus petenda est, continenturque ipsarum regulis, & constitutionibus, siue statutis: quare videndum omnino est quid

quid sit regula, quid constitutiones in hoc disponant.

538. Volunt aliqui utramque potestatem inesse etiam Abbatibus, & Monialium Præfectis, seu Præpositis; aliâs enim moniales delinquentes non possent punire; sed quoad ea tantum, quæ ad rectam, & politicam gubernationem suæ domûs convenientia judicaverint. Verùm ad hoc sufficit potestas dominativa, & œconomica. Quare dicendum Monialium Superiorissimam nullam habere jurisdictionem, neque Spiritualem, cum ejus capax non sit; neque civilem, aut temporalem, cum à nullo principe seculari eam acceperit; ipsi nihilominus Monachæ obedire tenentur secundum regulam, quam sunt professæ, quod etiam videmus in antiquis Monachis, quorum Abbates, & Superiores nullam propriam jurisdictionem habuisse videntur, cum nullos ejusmodi jurisdictionis effectus in illis deprehendamus, ut in votis, & præceptis Ecclesiasticis dispensationem, censurarum v. g. excommunicationis inflictionem, alia & ejusmodi: quæ enim in antiquis regulis leguntur excommunicationes, veræ censuræ Ecclesiasticæ non erant, sed privationes quædam à comuni consortio aliorum, in poenam inflictæ.

539. Ad id, quod dicebatur, quod Monialium Superiorissima possit subditas poenis corporalibus cogere ad ea, quæ regulæ, & votorum observatio postulat: Resp. non omnem coactionem, & punitionem dici jurisdictionem, nisi admodum improprie; alioqui dominus, qui servum cogit ad sibi mandata implenda; & pater, qui corripit filium; & mater castigans filiam, dicerentur habere propriam jurisdictionem, & in omni regimine domestico, & œconomico potestas directiva, & coactiva essent jurisdictiones, quæ tamen non sunt, nisi dominia, paterna, vel herilia, quod idem dices de uxore, quæ vi matrimonij viro subjicitur.

540. Quares, quid circa leges Ecclesiasticas possit Capitulum? Ante resolut. not. 1. Capitulum esse nomen intellectuale, & rem incorporalem, nihilque facere posse, nisi per sua membra, ut notat Fagnanus c. Responso de sent. excom. n. 74. Dicitur Senatus Ecclesiæ, ut colligitur ex Trid. sess. 24. c. 12. ibi: ut verè Ecclesiæ Senatus dici possit, & jus ejus in uno Canonico con-

servatur, intellige, si ceteri absint, gloss. penult. & Abbas n. 9, in c. Gratum, de postulat. Prælat. in certis Ecclesijs ex præscriptione, vel privilegio potest sibi acquirere jura Episcopalia, excluso Episcopo, c. Auditis, de præscript. & Fagnan. ex Calderino in c. Tuæ, de Cleric. non resid. in 6.

Not. 2. idem esse, habere Ecclesiam sibi subjectam pleno jure, & habere ordinariam, & quasi Episcopalem potestatem, seu jurisdictionem in illa; quia tunc Episcopus nullum jus potest in ea exercere; ita Hostiensis in c. Quoniam, de privileg. Abbas in c. Auditis, cit. n. 4. Ex hoc autem sequitur, Capitulum, habens ejusmodi jurisdictionem, idem quoad condendas leges Ecclesiasticas posse, quod posse diximus exemptos habentes jurisdictionem quasi Episcopalem. Et ideo Capitula exempta Cathedralium, & Collegiatarum Ecclesiarum nequeunt ab Episcopis visitari, nisi per se ipsos; ita Fagnan. in c. Procuraciones, de censibus, n. 11. ex Concilio Trid. sess. 6. c. 4. & sess. 25. c. 6. quibus positus:

Resp. Capitulum, iure Ordinario, Sede non vacante, non posse condere leges, aut statuta, in rebus gravioribus sine consensu, & autoritate Episcopi v. g. mutare consuetudines antiquas &c. c. cum consuetudinis. 9. de consuetud. ubi Honorius III. rescribens Capitulo Parisiensi ait: cum consuetudinis, usque longævi non sit levis autoritas, & plerumque discordiam pariant novitates; autoritate vobis presentium inhibemus, ne absque Episcopi vestri consensu immutetis Ecclesiæ vestræ constitutiones, & consuetudines approbatas, vel novas etiam inducat. Si quas fortè fecistis, irritas decernentes. & c. cum accessissent, 8. de constitut. ubi dicitur, dignitatem sublatam per statutum Capituli confirmatum per Papam, ulterius non ceteri vacare, nisi per contrarium actum statutum fuerit revocatum: posse tamen in levioribus, quæ pertinent ad ordinem, & bonum regimen ipsius Capituli, uti est administratio reddituum, &c. Pirhing. de Constitut. n. 7. Potest tamen etiam Sede non vacante, facere statuta quædam de rebus, quæ proprie ad ipsum spectant, v. g. de ratione, & modo congregandi Capitulum, distribuendi redditus, ut colligitur ex c. Cum omnes 16. de Constit. non

R

tamen

tamen in damnum aliquorum, & commodum aliorum sine rationabili causa.

543. Sede autem vacante succedit Episcopo in jurisdictione ordinaria, & in tota administratione tam in spiritualibus, quam temporalibus, *c. Cum olim, 14. de majorit. & obed. ibi: mandantes eisdem, ut, cum Ecclesia Messan. vacet in presens, electionem suam confirmandam presentetur Capitulo Messanenfi; & c. unic. eod. in 6.* ubi dicitur, quod Episcopali sede vacante possit Capitulum, seu is, ad quem Episcopalis jurisdictio tunc temporis noscitur pertinere, ijs, quibus posset Episcopus, si viveret, ab excommunicationis sententia sive juris, sive hominis fuerit, absolutionis beneficium impartiri; nisi ei fuerit à Sede Apostolica specialiter interdicta potestas: sed condere leges, est de potestate, & jurisdictione ordinaria Episcopi ex dictis; ergo etiam Capituli sede vacante. Statutum tamen Capituli (idem dic de alia communitate) quod vergit in aliquorum commodum, & in aliorum æquale jus habentium, damnum, injustum est, & invalidum ex *n. priori*, quia sic non respicit commune bonum, *c. cum omnes, de constitut.* ex quo habetur, sine rationabili causa non posse à majori parte Capituli tolli consuetudinem, quæ privatam utilitatem nutrit; nec fieri statutum in præjudicium futurorum, intellige, in Capitulis, & onerosum futuris, nisi adsit consensus majoris partis, ut notat Wagnereck *ibid.* & alias non tenent, *c. fin. de rebus Ecclesiasticis non alienand.* Unde nec potest sine causa restringere numerum Canonicorum, seu præbendarum, *c. Ex parte, 12. de constit.* nec valet statutum, ut, licet hætenus omnes Canonici, etiam absentes, redditus suos integrè perceperint, deinceps tamen, qui de novo erunt Canonici, non sic percipiant, si sint absentes. Ratio est ex *cit. c.* & ratione data; potest tamen cum consensu Episcopi, si fiat in utilitatem Ecclesiæ; Pirhing *cit. de constit. n. 100.* quia per tale statutum reditur ad jus commune.

544. Præter hæc not. 1. per consuetudinem immemorabilem induci posse, ut habentes beneficia, sive simplicia, sive curata, etiam absentes ex legitima causa, fructus suos percipiant, modo per eorum absentiam Ecclesia ministris ad divinum cul-

tum necessarijs non destituatur. Nam jure Canonico antiquo talis consuetudo non invenitur reprobata, *c. cum omnes, h. t.* quamvis idem Capitulum talem consuetudinem possit tollere per statutum contrarium de consensu Episcopi; quia tale statutum est utile Ecclesiæ, & conforme juri communi requirenti residentiam personalem, *c. Super inordinata, 35. de præbend. & c. Conquerente, 5. de Cleric. non resident.*

Not. 2. quod Capitulum etiam Cathedralæ, sine consensu Episcopi, consuetudinem in Ecclesia sua receptam, statuto contrario tollere non possit; quia, seclusis privilegio, & consuetudine, Capitulum sede non vacante, non habet absolute jurisdictionem spirituales, *c. Quoniam, 7. de Vit. & honest. Cleric.* Si tamen ea consuetudo deveniret ad illum casum, in quo ab initio non potuisset introduci, Capitulum eam potest abrogare, vel potius declarare, illam non amplius habere vim obligandi; sic Layman in *c. Cum omnes, h. t. n. 3.* Episcopus autem de consensu Clerici potest facere statutum, quo graventur solum ij, qui de novo recipientur, modo sit in utilitatem Ecclesiæ. Non enim est iniquum, ut antiqui vivant juxta consuetudinem receptam, novi verò ligentur novò statuto, quod liberè admittunt; quia constitutionis proprium est, quod respiciat futura, & non præterita, *c. 2. h. t.*

Not. 3. quod lex de novo facta non extendatur ad præterita, sed futura, *c. Cognoscetes, 2. de constitut.* ibi: *rem, quæ culpâ caret, in damnum revocare non convenit;* hinc quoties novum quid statuit, ita solet futuris formam imponere, ut dispendijs præterita non commendet: ne detrimentum ante prohibitionem possint ignorantes incurrere: quod eos postmodum dignum est vetitos sustinere; intellige, nisi expressè de præteritis cautum sit, *c. fin. eod.* ibi: *cum leges, & constitutiones futuris certum sit dare formam negotijs, non ad præterita facta trahi: nisi nominatim in eis de præteritis caveatur.* Si enim etiam de his loquatur, etiam ad hæc extenditur, Layman in *cit. c. fin. n. 4.* intellige tamen, nisi ea jam decisa sint transactione, sententiâ, solutione, vel juramento. Cæterum statuta Capituli, condita contra jus Canonicum, invalida sunt; *c. quod super his,*

per his, 9. de majorit. & obed. ibi: dummodo in ipsa Synodo non ducas aliquid statuendum (quod canonicis obviet institutis) Hinc licet Duces, Marchiones, & Comites, qui Regalia habent à Cæsare, possint ex ejusdem concessione pro suis terris condere statuta municipalia contra jus civile, seu leges Cæsareas, salvis tamen his, quæ Imperatori debentur ratione supremæ dignitatis: id tamen non procedit in Ecclesiasticis, Papâ inferioribus, quoad leges canonicas; cujus ratio est, quia etiam postquam potestas gubernativa, quam prius habebat populus, & libera communitates, translata est in Imperatorem, ut dictum est supra; Imperator tamen in specie Ducibus, & Principibus Imperij concessit potestatem condendi leges suis provinciis convenientes, etiam adversus jus commune; quæ concessio à summo Pontifice Prælati inferioribus facta nulli reperitur; maxime cum omnes Ecclesiæ Prælati jurisdictionem suam habeant ab ipso, ut diximus in præcedentibus n. 512.

§. IX.

An potestas legislativa possit delegari?

947. **P**osse delegari, non est dubium, cum potestas ferendi legem sit pars jurisdictionis, prout habetur in c. Gravem, 53. de sent. excom. ibi: quidam cives Pisani deputati à potestate, & populo ad statuta civitatis edenda. & tradunt communiter Doctores cum Abbate in cit. c. n. 1. Suarez l. 4. de legibus, c. 6. Salas D. 8. S. 19. & 92. quæstio autem est, an alicui delegari possit potestas ferendi leges pro tota Ecclesia? Negativam tenet P. Suarez cit. & Bonacina D. 1. q. 1. p. 3. n. 33. quia potestas ferendi leges pro tota Ecclesia fundatur in infallibili assistentia Spiritus sancti, quæ non est delegabilis. Nam ex illa habetur, quod tota Ecclesia errare non possit; Salas autem cit. n. 93. affirmat, posse delegari Concilio; non tamen esse expediens, personæ privatæ. Distinctione utitur Castropalaus p. 1. tr. 3. D. 1. p. 23. n. 30. dicens, aliquas esse leges immediatè pertinentes ad mores; quæ in re sunt potius definitiones fidei, & conclusiones deductæ ex principiis naturalibus, vel revelatis, quam positivæ constitutiones: aliàs solum remo-

tè pertinentes ad salutem, sine quibus nimirum (secluso jure positivo humano) salus animæ obtineri, aut etiam contrarium disponi potuisset. Leges prohibentes matrimonia evnuchorum, coitum vagum, mutuum cum usuris, & fortè præscriptionem rei, malâ fide possessæ, annumerat legibus immediatè pertinentibus ad mores; eas verò, quæ disponunt de jejuniis certis diebus servando, de modo tenendo in resignandis, vel acceptandis beneficijs, aut cæremonijs usurpandis in Missæ sacrificio, & similibus, ait pertinere ad posteriores, seu ad mores spectantes solum remotè, quibus positis: resolvit, potestatem ferendi leges priores (nimirum immediatè pertinentes ad mores) non esse delegabilem eò, quod hæc fundetur in infallibili assistentia Spiritus sancti, quæ non est delegabilis; secus alteram, quæ respicit leges solum remotè spectantes ad mores fidelium. Nam in his negat requiri assistentiam illam divini spiritus.

In hac quæstione omnino dicendum, quod summus Pontifex non possit errare in moribus per se bonis, vel malis, consequenter non possit approbare per se turpia, ut honesta; & è converso damnare per se honesta, tanquam iniqua; ita Suarez D. 5. de Fide, S. 8. n. 7. Bellarm. l. 4. de Rom. Pont. c. 1. & 5. Nam aliàs tota Ecclesia (nimirum cætus fidelium cum suo Capite, summo Christi Vicario) errare posset saltem in materia morum; id, quod certò falsum est. Sequela probatur. Nam approbare per se turpia pro honestis, & damnare per se honesta, tanquam iniqua, errare est; ergo, si summus Pontifex hoc faceret, erraret; ergo cum illo erraret tota Ecclesia; cum Ecclesia id approbet, & reprobet, quod eam docet summus Pontifex. Quòd autem in materia morum errare Ecclesiam cum suo capite, repugnet, patet; quia Ecclesia non posset dici verè sancta, ut in Symbolo Apostolico vocatur; sancta enim potissimum dicitur ob sanctam professionem, quia nimirum legem sanctam profitetur, quæ nihil docet falsum, nihil præcipit malum. Accedit, quòd tunc necessariò erraret contra fidem. Fides enim Catholica docet omnem virtutem esse bonam, omne vitium esse malum; si autem Pontifex in materia morum erraret præcipiendò vitia, vel prohibendò virtutes